

Plymouth, Pa. 10 Gegužio.

Kokie užmanymai tarp mūsų yra pakilę, visi iki sziolei likosi tiktai užmanymais. Dabartinis užmanymas perstatyti lietuviszką raszliavą Paryžiuje, negali liktis tiktai užmanymu, ir mes, amerikiečiai lietuviai, turime jį igyvendinti. Mes laikraszeiūse rods galime mastyti kas užaina ant mislies, bet isz mislių ir tuszečių žodžių niekas nesistoja be darbo, be vienybės. Užmanymas svarbus ir neatbutinai reikalingas, bet kaip rodosi ir jis yra paliktas atlikti tiktai užmanytojams ir nedideliu skaitliui pritarėjų. Laikraszečiai nevisi remia tajį reikalą o kiti net viską trukdyti yra apsiėmę. Ypatos, kurios turi įtekmę ant visūmenės iki sziolei dar lupų neatvėrė parašinimui žmonių prie aukų, nepaaiszkinu žmonėms tojo užmanymo svarbumą ir reikalingumą. Ir szitame reikale, kaip ir kitūse, eina sznairavimai kas pakėlė užmanymą.

„Viltis“ nurodo neplaukiamą aukų dėlei stokos kompetentizsko komiteto, kuris priimtu tokias aukas, rupintusi apie visą reikalą, organizaciją su agitacija vestu ir tt. Tas viskas tiesa, to mums stoka, esant kompetentizskam komitetui, agitatoriams, nėra abejonės, viskas butu kitaip. Bet isz kur paimsime tūs agitatorius, isz ko jūs užlaikysime? Agitatorius galėtu tiek nesurinkti, kiek turėtu kasztų. Tokiame atvėjyje agitatoriai visur turi buti vietiniai ir veikti savo apielinkėse, liūsose nū darbo valandose ir tai be jokio atmokesczio. Tokis darbas, tai ne vieno darbas bet daugelio, visų. Plymoutho draugystės iszrinko kasierių priėmimui aukų, o kas dėstisi kitor, nieko negirdėti. Tą klausimą retas kas pajudina, o kiti rodos laukia, kad tai vis užmanytojais nuveiks. Aukautojai,

kurie reikalą supranta, pasiskubino su savo aukomis, bet kur dauguma, ant kurios padėta viltis? Laikas bėga, nejutoms ateis ir pradžia parodos, ir mes, iszveizi, kalbėsime dar apie užmanymą, kuris turėtu buti jau atliktas. Ant galb tasai užmanymo įkunyjimas kasztūs ne szimtą dolerių, bet porą tukstanczių. Kad surinkti piningų pakaktinai uždengimui kasztų parodos, augszečiausis laikas visiems lietuviams apie tai pasirupinti, kad neužspėtu mus paroda besirodavojant.

Kiek kasztūs vieta parodoje, gal už mėnesio gausime žinę. Knygas, kaip 4 no. „Tėvynės“ raszo, parodai paves vienas lietuvis savo knygną, kur turi surinkęs veik visas lietuviszkas knygas ir laikraszečius; kurių dar truks, taps papildyta, jei tiktai bus stokūjančios knygos gannamos. Platesnes apie tai žines pranešime sekancziūse numeriuose.

„Tėvynės“ 4 num. praneša kurie norėtu dar po kiek paaukauti ant paminklo velionio kun. A. Burbos, kad tai priisiustu iki pabaigai szio mėnesio. Pas „Susivienyjimo“ kasierių isz viso aukų ant paminklo yra \$287,75.

Į „Vienybės“ redakciją ant paminklo įplaukė aukų tiek:

„Vienybės“ redakcija	5—
Ona Dvyliūtė, Plymouth,	1—
K. Brazys	1—
P. Staskeviezius	—50
M. Alyta Luzerne, Pa.	—50
Ona Alytienė	—50
Jurgis Kazakeviczia	1—
M. Stalmokas Rumford Falls	1—
J. Giegznas, Hesperia, Cal.	—25
Už egz. Biografija	
kun. Burbos	1.15

Viso \$11,90
 Szitą vienūlika dol. ir devynes deszimts ct. (\$11,90) atidavėme „Susiv.“ prezidentui, kun. J. Žilinskui.

Simas Pauksztys 50 ct. Ona Pauksztienė 50 ct. ir Aldė

Paukszeziutė 25 taipgi buvo ant paminklo pažadėję, bet tūmi tarpu neįmokėjo į redakciją, nors buvo pagarsiuta ir vėliaus atsisakė nū mokėjimo, kada „Garsas“ užgynė „Vienybėi“ ant paminklo rinkimą aukų.

Aukos kankintiniams

Kolekta ant darbininkų szventės 1 Gegužio Scrantone, Pa.

	\$1.84
• Buvo	\$22.85
• Labu	\$24.69

Redakcija.

Isz Lietuvos.

Suvalkų gub. Maskolizskas dienrasztis, „Varszavskii Dnevnik“, patalpiuo straipsnį „Iszeivystė isz Europos“, kuriame sznekėjo daug ir apie iszeivystę isz Suvalkų gubernijos. Raszejas to straipsnio, prieidamas prie priezasczių *taip placzias* kasmetinės iszeivystės isz Suvalkų gub., sulygina pirmiausiai materializzką padėjimą gyventojų Suvalkų gub su kelioms gubernijoms Lenkų karalystės, ir ezion parodo, kad materializskas padėjimas gyventojų Suvalkų guber. kur kas geresnis negu lyginamų prie jos gubernijų. Dėlto, sako raszejas paminėto virszui straipsnio, apleisti gyventojams tos gubernijos savo gimtinės vietos visai ne but reikalo. Bet dėl ko, klausia ir vėl raszejas, tiek daug iszeivių parodo kasmetinės statistikos tos gubernijos? „Priezasties to neturi me kur kitor jieszkot, bet tikt suvadziojime besązinizskų agentų, kurie, siulydami už rubezije sapno turtus, iszveda kas metas daugybę gyventojų szios gubernijos. Nekurie isz prigautųjų pamatę į kokį vargą jie yra pastumti ir, ne kurie turėdami kiek piningų, įstengė sugrižti atgal, o kiti da negreit sulauks tos laimės.“ Kiek teisybės yra sziaame rasze

jo tvirtinime, tegul pasakys koznas iszeivys, kuris nepatingės perskaityt szius kelis žodziūs. Mągi rodos, kad daugumas iszeivių rugoja ne tiek ant suviliojusių jūs apleisti savo krasztą agentų, kiek ant *gerosios* valdzios to paties raszejo, taip kavojanczio pirmucziausę priezastį iszeivystės. O kad panaszus valdzios užtartytojais pasirodo su taip minksztoms szirdims ir, kaip tik bematai „vertais žodziais“ apverkia vargūlio skaudų padėjimą, asz rodyju jiems savo gilios vertės „argumentavojimą“ pririszt prie verksmingos dalies visai nekaltai isztremtų isz szios gubernijos tiek žmonių į tolymas gubernijas Maskolijos, kur *ir vietiniai gyventojai* badu stimpa.

Misliju, kad jus, malonus broliai, girdėję jau esat apie neteisingai nusudytus mus brolius, apkaltintus už pasiprieszinimą valdziai, ir iszsiųstus į Viatkos guberniją. Tie mus tautos kankintiniai, kaip daugumui jau žinoma, buvo paimti per administratyviszką valdžią buk už lietuviszkus reikalus, ir neviens isz jų mirtinai vargo metus ir daugiau nežmonizskai užlaikomūse kalėjimūse, laukiant sudo. Ir koznas isz jų tikėjosi, kad kaip sudas isztarmę iszdūs ir jie bus liūsi, kadangi nieko tokio nesijautė už ką but verti bausti. Bet herodizskas sudas atrado už ką pakaltyt. O reikia žinot, kad sudas tas sudetas isz augsztai apszviestų žmonių, kuriems jau isz jaunų dienų buvo iszrodinėjama vertę apszvietos.

Paminėjau augszeziau, kad apsudytiejie, per dartytojus apszvietos, yra iszsiūsti į guberniją, kurioje badas siaučia. O kad geriau suprastume kaip baisus bus jų tenai padėjimas, paziurėkime sztai ką tenaitinės valdzios sako apie padėjimą vietinių gyventojų. Dėl szio pridedu isz-

trauką išz atsizsaukimo Vyriausio Rėdo maskolizkos draugystės „Raudono kryžiaus“. Raszo: „Pagal abelėną persitikrinimą valdžios ir žemstvy urėdystės, kaip lygei ir draug. „Raudono Kryžiaus“ nesuteikia materijalizkos pagalbos tai daliai gyventojų gubernijų, nukentėjusių nū neužderėjimo, kuri darbu gal jieszkoti sav maisto. Per virsz pakilęs pasiulyjimas rankų gubernijose neužderėjimo ir stoka žinių apie uždarius kitose gubernijose neiszpasytai apsunkena pajieszkojimą darbo ukininkams szių gubernijų. Buvo atsitikimas, kad partijos darbininkų, izsleidus paskutinius pinigus, ėjo kitur jieszkot darbo ir, negavę, sugrižo visai be nieko. Pri pažidami be jokio atsakymo reikalą ateiti pagelbon pajiegentiem gyventojam, pajieszkojime uždarius, Vyriausias Rėdas prisakė savo izstikimiams sanariams uždėti tose gubernijose tam tikrus biurus, kur būt renkamos žinios apie jieszkanczius darbo.....“

Ant galo paminėta da, kad ypatos arba urėdystės, kurios nor pagelbėti bada kentantiems, tur tiktai kreiptis į anūs biurus, o gaus reikalingas sau žines. Tokie biurai uždėti yra: Ufoje, Samaroje, Kazaniuj, Viatkoj, Permoj, Simbirske ir Saratove. Prie szio atsizsaukimo yra pridėtas paliepinimas pavieto virszininkų vaitams ir bulmistrams, kur taip raszo: „Parsiųsdamas prie szio apgarsinimą apie parėdymą dr. Raudono Kryžiaus, kaipo vieną izz geriausių budų pagelbos nukentėjusių nū neužderėjimo gyventojų gubernijų virszui pamiuētų surinkime žinių apie praszanczius darbo, paliepiu jums stoti pagalbon tiems biurams. Dėl szio turite: 1) kaip galima placziau paleist apgarsinimus Vyriausio Rėdo tarp ypatų

kurios užveda kokius darbus, 2) praneszti apie darbus miestuse kurie gal būt atliekami ukininkais badūjanczių gubernijų, 3) praneszt kaip galima greicziau, o reikale ir telegrafu surinktas apie darbus žines į Ufą, Samarą, Kazanių, Viatką, Permę, Simbirska ir Saratovą.

O ką veiks ir kaip užsidirbs sau kasdieninės dūnos kasnūmus viengencziai, jeigu jau vietiniai gyventojai netur izz ko izmist? Valdžiai apie tai nerupi. Kaip rodos mes, lietuviai, ne Maskolijos padonys esame. Bet mes nesiszauksi me prie valdžios pagalbos, mes drąsiai perkėsime visas valdžios neteisybes, ir stiprindami savę szventu savo tiesų jieszkojimu, pasistengsime nei žymės nusigandimo ant savo skaisczių veidų neparodyt, kada mus nedekinga valdžia izzties savo subjaurintą neteisybėmis ranką mus budeliszkaikaukyt. Ir kentėsim mes ne kaipo aukos neteisybės, bet kaipo tikri ir verti sunus pajiejusios galybės, Lietuvos. Jeigu szią drąsą mes vieszu žodžiu neiszreikszi me, tai tegul ją nors skaistums mūsų veido parodo mus galvažudžiams. O jeigu beprotį žvėrį, kaip raszo keliauninkai, stati drąsi pažitara žmogaus priverczia nusizeminti ir atsitraukti, tai jau be abejonės žmogų gimusį su gėda priversime atstot nū savęs. Parodytiegi tą drąsą mums nereik jokio pasistengimo, kada gi mūsų tėvai suteikė tai vis mums.

Skardupiai, (Sintautų vals. Naumiesczio pav.) Priesz užgavėnes, subatos naktį sudegė grinczia Gyvio, paminėto kaimo ukininko. Kaip paskiaus izsziereizskė, padegė buvus keli metai atgal pas jį tarnaitė X., kuri su szio ukininko sunu pereitą metą buvo izzėjus į Kauną. Pabuvus jiemdviem kiek, atvaziavo, dasizinojės vis tai tėvas, Gyvis, ir parsivežė

sunų namo. Buvus su jām merga X. užpyko ant Gyvio už tai. Piktumas jos da labiau pasiputė, kada ji izzgirdo kad jos „jaunikis“ tarėsi su kita mergina apvesti ir rengė ant užgavėnių vestuves. Sumislijo ji paardyt viską, ir kad nebut kur vestuves kelt, uždegė grinczia. Kaipogi ugnis atsitiko visai vidurnaktyje ir prasidėjo nū stogo, pradėjo viens ir kits sznekėt, kad turėjo kas padegt. Kaltininks pats apsireizskė, bet apsireizskė ne atvirai, dėl to pabaust jį negalima. Ji mat pasakojo tai vienam tai kitam, kad ji atmonysent savo neužkenta miem, bet prie liudininkų neiszsitare. Buvo dabar Gyvis Naumiestyje pas tyrinėtoją ir nusivežė sziokį – tokį liudininką, kad parodytu ant kaltosios, padegusios jo grinczia; bet kaip nei viens izz liudininkų negalėjo tikrai pasakyt, ar tiesiog ji sakė, kad padegs Gyvi, — tyrinėtojas atsizsakė nū to reikalo. O Gyvis labai lengvo budo, dėl to nei nenor daug tūm užsiimti. „Da ir kitas triobas sudegjs brudas, kaip įpykisi; tuszczia jos“ — sako jis sznekant apie padegimą.

Sintautai. (Naumiesczio pav.) Buvęs dar prie gyvo kun. Vasiukevycziaus kun. Paulenis jau kaipo už prabaszczių, turbut ant tikro Sintautų prabaszczius lieka paskirtas. Tokiu budu Sintautų parapija turės da visai nesena prabaszczių. Vikarijūszu prie jo yra kun. Skinkis, paeinas izz kaimo Kiaulupių, Vilkaviszchio par. Szis, t. y. kun. Skinkis, smarkus pamokslininkas. Vaziūdamas nepersenei į Szakius ant atlaidų pasigyre szpitolininkams, kad jis užpraszytesas su pamokslu į Szakius, o kad da pirmą sykį pasirodys Szakiuse, tai pasakys tokį pamokslą, kokio nieks negal pasakyt! Koks jo tas pamokslas buvo asz negirdėjau, bet izz

Sintautuse sakomų asz aiszkei matau koki jo pamokslai. Tai dabar bus ketvirtas nedėdienis atgal kaip jis sakydamas pamokslą mokino apie izzpazinties gerą atlikimą. Pacziam karsztyje pasakojimo izztarė: „...kada ateinat prie spaviednyczios, mislykit, kad ateinat prie tikro Kristaus vietininko, ir ką pasakysit, mes, d i e v a i, galim jums užtūrėti ar atleisti“....

Sakydamas po tam kitą nedėdienį pamokslą peikė ir net keikė tūs, „kurie keliavę po svetimus krasztus ir prisiskaitę visokių rasztų, parėję paskui atgal į szią parapiją platina tais žines tarp savo draugų ir visaip suvadzioja jūs“.... Tokius jo pamokslus asz nei kiek negiriu o jo ant kožno pamokslo szaukimą, kad „jau trumpos dienos pakutavojimo“ asz visai nesuprantu. Juk jis ne pranaszas.

Politiszkos žinios.

Amerika. Amerikonai vėlei užėmė keletą miestelių, o tarp tujų ir San Fernando, nustumdami pilipinieczių pajiegas į kalnynus Arrayat, kur apstaczius kalnus kariauna, pilipiniecziiai bado prispausti patys pasidūse amerikonams. Taip mislyja amerikonai. Washingtono valdžios tiki, kad pilipinų kariauna negalėsenti ilgai laikytiesi dėl stokos maisto ir ginklų, bei nustojimo energijos visur pralosziant muszsius. Prezidentas nusiuntęs paliepinimus į Manilą amerikoniszka komisijai, kad apreiksztu pilipiniecziams, jog jiems suteiks patvaldystę tokiu pat keliu kaip ir kubiecziams.

Amerikonai perdalinę pilipinieczių pajiegas visai nesitikejo užpūlimo ant Manilos. Genarolai Lawton ir McArthur su dauguma kareivių pasikreipė į sziaurę paskui Aguinaldą ir taip sziurinei atsitolino nū Manilos; į pietinę szalį likosi

pasiųsti gen. Owenshine ir Hall su 4600 kareivių, kur netikėtai užėjus ant 9000 pilipiniečių greitai smuko atgal Manilon į apkasas. Pilipiniečiai po vadovysta Gregorio ir Rio del Pinar buvo pasiryžę supustyti įtaisais vandens, iš kurių turi miestas vandenį ir persikėlę per ežerą Laguną, kibiti Lawtonui į užpakalį. Sugrįžus Owenshinui į Manilą, pilipiniečių užmanymas tapo sugaiszintas.

Prancuzijos laikraszcziai „Matin“ ir „Temps“ kaltina Amerikos valdžia už sulaužymą prizadėjimų, dūtų pilipiniečiams. Kada Dewey plaukė iš Hongkong į Manilą, reikalavo pagelbos Aguinaldo ir su jūmi, tarpininkaujant Amerikos konsuliui, padarė prizadus, kad Pilipinai po pergalejimui ispanų liks nepriegulmingi. Nėra abejonės, kad Paryžiuje esantis Pilipinų pasiuntinys Agoncillo, daro derības su Prancuzija lukėdamas pagelbos prieszai Ameriką.

Prieszai dabartinę karę su pilipiniečiais, pradeda atsirasti vis daugiau prieszininkų paczioje Amerikoje ir tai iš augsztesniųjų urėdninkų bei sziaip žmonių, kurie reikalauja statei pasitraukimo Amerikonų iš Pilipinų. Paskutiniame laike Edward Atkinson, prezidentas Anti-imperialistiskos Lygos iš Bostono išleido knygą, kurioje išrodė netikumą dabartinės valdžios ir nereikalingumą gožimo kraujo bei kasztų. Dabar pakinti Amerikos gyventojai visur grupėjasi, kad protestuoti prieszais valdžia. Lyga yra apsiėmusi savo rasztus kūmi daugiausiai išplatinti tarp kareivių ir pilipiniečių. Amerikos pacztas sulaukė siuntinius San Francisco, kurie buvo paskirti visiems amerikon virszininkams Pilipinūse. Washingtono valdžios už tai buvo paketine nubausti Atkinson'ą,

kaipo tėviszkės iszdačėji su 10 metų kalėjimo ir \$10,000 bet apsiziurėję, kad tas jokios naudos neatnesz, paliko nekliudę tiktai užgynė pacztu siuntiną į Pilipinus. Lyga tenais savo rasztus nusiųs per Europą.

Nesutikimai su Vokietija dėlei salų Samoa dar neužsibaigė ir tęsesi tolyn. Dabar kaip pasirodo, tūs nesudikimus pagimdė tiktai Anglija, idant susivaidijus Amerikai su Vokietija, ji galėtu viena tais salas į savo globą paimti. Amerikos kaip ir Vokietijos valdžios užsilaiszaltai. Anglija turi po savo globa daugiausiai salų, ko taip gi trokszta ir Vokietija ir dėlto kyla nesutikimai. Praėjusiamete Vokietijos valdžia pareikalavo \$125,000 atlyginimo nū valdžios salų Tonga už sulaužymą tulu kontraktų. Salų valdžia atsisakė tai mokėti ir Vokietijos pasiuntinys grumzdė užimti priep্লাuką Vavan. Tam tarpe atplaukė Anglijos karizskas laivas į Tonga ir praneszė valdžiai, kad Vokietijos reikalavimai yra teisingi bet ji neturi tiesos užimti. Vavan priep্লাukos arba kokią kitą. Tas patiko Tongo valdžiai, kuri Vokietijai reikalautą sumą užmokėjo ir su visoms aplinkinėms saloms pasidavė į Anglijos globą, ką zinomas daiktas, butu laimėjusi Vokietija.

Prancuzija. Karės ministeris, Charles de Freycinet, atsisakė nū savd vietos dėlei užgynimo profesoriui Duruy laikyti prelekcijas apie Dreifuso provą Polytechnikos mokykloje. Seimas už tai užsipūlė ant Freycineto ir reikalavo atszaukimo kas ministeriui buvo negalima. Laikraszcziai pranesza, kad Freycinetas tą tyčziomis daręs, kad iszvengti Dreifuso provos, kuri nieku budu negal užsibaigti ir kas diena atsiranda vis nauji kaltininkai iš karizskų virszinin-

kų. Freycineto vietą užėmė dabartinis vieszų darbų ministeris Kranz. Naujasis ministeris ketinas visus paszalinti, kurie tikt yra isipainioję į Dreifuso provą, bet ar iszteisins Dreifusą kenziantį už kitų kaltes, nežine. Anglijos laikraszcziai pranesza, kad Prancuzijos valdžia ketanti Dreifusa Geguzio mėn. paleisti nū Velnio salos, užmokėti už jo kalėjimą, bet apsigyventi Prancuzijoje nedaleisę dėl ramunto kariaunos.

Italija. Visa Pelloux'o ministerija atsisakė nū savo urėdų dėlei politikos Kinūse. Admirolas Canevara iszdavė slaptus rasztus, kurie buvo padaryti dar Rudinio ministerijoje, kad užimti Kinų kokią provinciją, kur nusiuntė ir laivynę į Geltonaises jures, ką dabartinė ministerija paketino atgal atszaukti. Seimas pareikalavo pasitraukimo ministerių nū vietų. Karalius Humbertas sutvėrimą naujos ministerijos pavedė senamjam Pelloux'ui.

Vokietija. Valdžia neįmano kaip galėtu sumažinti savo prieszininkus kurie kas kartas dauginasi. Konzervatyviszki laikraszcziai reikalauja pereinimo sistemos balsavimo, kad socialistai negalėtu taip daug savo partijos pasiuntinių iszrinkti. Konzervatyvai reikalauja atviro balsavimo laike rinkimų į ciecorystės seimą ir užmanė (Heckleris), kad balsūtojai butu paskirstyti į tris skyrius, kurių pirmasis skyrius, jaunieji nū 25 iki 40 metų, kurie veik visi už socialistus balsūja, turėtu vieną balsą, nū 40 iki 55 metų seni, du balsus, o 55 metus turinti po 3 balsus. Senieji žmonės yra daugiausiai konzervatyvai ir balsūdami už 3, iszrinktu daugiaus konzervatyvų pasiuntinių ir tiejie su valdžia pastakui isz vien pancziotu žmonių

tiesas. Tasai užmanymas didei patikęs ciecoriui bei ministeriams, kurie tai atrandą už geriausį vaistą prieszai socialistus. Kad valdžia stengsis tai įkūnyti, nėra abejonės, bet susivienijus socialistams, laisvamaniams, katalikams ir lenkams su danais, vargei pasiseks tai įvesti ir tokju budu tiktai pasidaugins bei susidruktis valdžios prieszai.

Geguzio 5 dieną mieste Keln numirė kardinolas Krenz, turintis 80 metų.

Dalis darbu.

— *Pricburg, Pa.* Antbrėkerio Johnson sustraikavo vaikais, rinkėjais iš anglių akmenų, reikalaudami didesnės algos.

— *Shenandoah, Pa.* Kasyklose Maple Hill užsidegė gazai, kur vienas kalnakasys smertį rado, o keturi sunkiai apdeginti tapo.

— *Kenosha, Wis.* Nū ketos mėnesių tesentysis straiakas pabrūke „Badger Brass Works“ pasibaigė ant naudos straiakerių. Kompanija pripažino uniją ir visi senieji darbininkai tapo priimti prie darbo.

— *Pittsburg, Pa.* United Traction Co. pakėlė savo darbininkams algas ant 10%. Darbininkų yra 1200. West End Traction Co. pakėlė ant 7½%. Kuntze Bros, savininkai plytinycios Harmarsville, pakėlė taip gi algas savo darbininkams ant 7½%.

— *Florence, Wis.* Czionai sudegė lentų pjovinyčia D.M. Fulmer Co. Gesinti nebuvo galima, nes rurose vandū buvo užszalęs. Darbininkai neteko darbo.

— *Cleveland, Ohio.* Apie 3500 darbininkų tapo pakeltos algos. Dailydėm mokama po 22½ ct. už valandą, blekioriams po 25 ct. murininkams po 50 centų.

Duluth, Minn. Czionais su-

straikavo visi strytkarių darbininkai, reikalaudami atgal priėmimo atstatytų keletos unijonistų darbininkų.

— *Reading, Pa.* „Reading Iron Co.“ jau antru kartu šį mėną pakėlė dėl savo 2500 darbininkų algas nū 5 iki 10%.

— *Taunton, Mass.* Medvilnės išdarbystės darbavietėse nū 1 Gegužio tapo visiems darbininkams pakeltos algos.

— *Providence, R. I.* Pontiac Mills pabrūke, medvilnės audėjai praloszė straiką. Kitūse pabrūkūse dar straikūja, bet regis grįsz prie darbo ant senųjų išzlygų.

— *Pawtucket, R. I.* Formų taisytojai „Vulcan Iron Co.“, „American Machine Co.“ ir „J. S. Whyte Co.“ sustraikavo reikalaudami didesnių algų.

— *Toronto, Ontario.* (Kanadoje) nū 1 Gegužio sustraikavo 120 cigarų dirbėjų, 50 akmenų skaldytojų, 275 murininkai bei 400 kitokių darbininkų, reikalaudami pakėlimo algos. Szeszios didės cigarų išdarbystės pakėlė algas, vengdamos straiko.

— *Peoria, Ill.* Pabrūko „Glucose Sugar Refining Works“ darbininkai pareikalavo pakėlimo algų, dėlko cukrinyzios savininkai uzdarė pabrūką ir 800 darbininkų neteko darbo.

— *Buffalo, N. Y.* Straikas darbininkų pabrūko „Gould Coupler Works“ pasibaigė ant naudos darbininkų, kompanija pakėlė reikalaujamą pakėlimą algos ant 10%.

Nū 1 Gegužio czionai sustraikavo dokų darbininkai nū perkrovimo javų. Pusasztunto milijono buszelių javų buvo atgabentų isz vakarinių valstijų ežerais ir visi laivai turėjo pasilikti neiszkrauti. Elevatorius sergsti policija. Tarp straikierių ir skabsų buvo keli susimuszimai, kur du skabsai galą gavo o apie 20 straikierių suaresztavota. Ko straikieriai

reikalauja neazine. Sustraikavo neapreiszkę savo reikalavimų. Dokų darbininkai ant ežerų Erei, Michigan ir Superior turi unija nū 15,000 draugų, bet kiti unijonistai szitų straikierių neremia, kadan-gi jie straikūja be priezasties. Dokų darbininkai gauna po 25 ct; už valandą.

— *Allegheny, Pa.* Pittsburgho kapitalistai pradėjo statyti czionais naują gelezies liejinyzją, kuri kasztūsentį \$250,000.

— *Youngstown, Ohio.* Gelezies liejinyziose Mahoning Valley Iron Co., Andrew & Hitchcock, Brier Hill Iron & Coal Co., Struthers Furnace Co., Ohio Iron & Steel Co. ir Youngstown Coal Co. nū 1 Gegužio pakėlė savo darbininkams algas ant 10%. Tūse pabrūkūse dirba į 5000 darbininkų.

— *Philadelphia, Pa.* Fair Hill gelezies liejinyzios darbininkams, tapo pakėlta alga ant 12%.

— *Joliet, Ill.* Akmenų skaldytojams Joliet'e, Rockford'e ir Lemont tapo pakeltos algos ant 25%. Pakėlimas algų lytisi 600 darbininkų.

— *Reading, Pa.* Nauja gelezies liejinyzija Reading Iron Co. per du metu nedirbusi, pradėjo dirbti.

— *Tyrone, Pa.* Tyrone Iron Co. pakėlė savo darbininkams algas ant 10%.

— *Steubenville, Ohio.* Jefferson Rolling Mill vėlėi pradėjo dirbti ir 100 darbininkų gavo darbą.

— *Evansville, Ind.* Vakarinėje Indianoje sustraikavo daugiau kaip 2000 kalnakasių dėlėi nemokėjimo tokios algos, kokią užgyrė ant susivaziavimo mieste Terre Haute.

— *Ardmore, Mo.* Straikūjanti kalnakasiai sugrižo prie darbo, nes kompanija iszpildė visus jų reikalavimus.

— *Alliance, Ohio.* Kasyklos Robertson tapo vandeniū

uzlietos ir turėjo tapti apleistos. Visi darbininkai turėjo kitur jieszkotisi darbo.

— *Moundsville, W. Va.* Kasyklų savininkai pakėlė darbininkams algas po 4 ct. ant tonos. Pirmiaus mokėjo po 56 ct. o dabar mokės po 60 centų.

— *Jenny Lind, Ark.* Kalnakasių straikas tęsesi tolyn. Kansas valstijos kalnakasiai taip-gi ketino straikūti nū 1 Gegužio, jeigu kalnakasiai nebus užganėdinti Arkanse.

Siberijoi, Orenburgo gubernijoi, aukso kasyklose Kiezmarmar, arti Troick, vandū uzliejo kasyklas, kuriuose dirbo 96 kasėjai, isz kurių 62 prigėrė.

Į Wardner, Idaho, kur straikieriai su dinamito pagelba sugriovė brėkerį ir uzdegė kasyklas, tapo sutraukta daugelis kariaunos, kurie sugavo 102 straikierių, kiti iszsislapsė po kalnus, kur kareiviai ant jų medzioklė dabar daro. Straikierių buvo į 1000.

Isz Amerikos.

Karės kasztai.

Per Balandžio mėnesį įplaukė į Suvienytų Valstijų kasą \$41,611,587, 8 milijonai ir 600,000 dol. daugiau negu Balandžio mėn. praėjusių metų, iszplaukimų buvo \$65,949,105, kur reikėjo dar dėtėi \$24,337,418. Karės kasztai nū pradžios iki 1 Liepos szitų metų yra apskaityti ant \$218,645,536. Szitoji tai suma tapo iszmokėta ant žudymo žmonių, kur žmonės priverziami dėti kasztus ir eiti žudyti vien kitus, nieku neprasikaltusius, o tiktai už tą, kad norėjo buti laisvais žmonėmis, kad nesidūti save skriausti dyka dūniam siurbėlėms. — Skola Suv. Valstijų yra nū \$1,172,587,264, kurią taip-gi žmonės turės užmokėti.

Vėl jūdveidį pakorė.

Osceola, Ark. tapo apskū-

tas vienas jūdveidis už padėgimą senos pasziurės vieno baltveidžio. To pakako kitiems baltveidžiams ir susirinkę į 40 iszveržė aną jūdveidį isz kalėjimo ir po artymiausiu medziu pakorė.

Prieszai tokį barbariszką baltveidžių pasielgimą su jūdveidžiais, Bostone gyvenanti jūdveidžiai pakėlė protestą ir rezoliuciją nusiuntė McKinley reikalaudami padarymo galo tam nūžmiam darbui. Georgijos valstijos legislatorius Morris, padavė užmanymą į legislaturą, pagal kurį kiekvienas dalyvavesis prie korimo jūdveidžių bent kur, suaresztavojus laike 5 dienų turi buti sudytas, po apsudyjimo laike 5 dienų lygiai turi buti pakartas. — Akis už akį, bet susidedanti legislatura isz baltveidžių daugiau, vargu tai uztvirtins.

Ziburys ir kuras atpigo.

New York'e iszkilo konkurencija tarpe gazo kompanijų, kurios buvo sutarusios, viena į antros rubežius nekiszti nosies, bet slaptu vis lingo į viena antrosios. „Standard Gas Co.“ įvienus namus neįdėjo laikrodžio, kuris rodytu daugumą iszėjusio gazo, o kuriūse buvo jau nū pirmiaus įvestas gazas nū „Consolidated Gas Co.“ Tas prikėlė konkurenciją, kur į abi prieszingas puses stoji po dvi kompanijas ir prekę gazo numuszė nū \$1,10 ant 65 ct. už 1000 keturkampių pėdų. Negeru laiku tas atsitiko. Žiemos mete žmonės butu labiaus galėję pasinaudoti isz konkurencijos degindami gazą apszildymui namų.

Vedant paczią reikapsiziurėti.

Cincinnati, Ohio, Charles Krauss apsiavedė su savo numylėtine, kuri buvo ant vienos akies akla, o dėl formos buvo isidėjusi stiklinę, ko visai jaunikis neužtemyjo pirm apsi-

dimo, nors gana tankiai savo mielaijai į akis žiūrėjo. Praėjus keliems mėnesiams po apšvedimo, jaunikis apžiūrėjo, kad jo pacziutė turi tikrai vieną akį. Tas buvo priežastis užszalimo meilės ir jaunikis apskundė savo paczią į sudą už prigavystę ir reikalavo persiskyrimo. Sudžia dėlto provos nedarė, nematydamas akyje prigavystės pridėdams: mylintiesi žiuri gana giliai vienas antram į akis, kur gali panašias stokas lengvai užtėmyti.

Krauss už savo neaktyvumą netikt paczios neteko, bet turi dar jai dūti visą užlaikymą.

Straiško pasekmės.

Duluth, Minn. sustraikavo strytkarių darbininkai. Su batos vakare su dinamito pagalba suardė 4 karus ant gatvės ir iszmetė isz vėzių, nū ko tapo sužeisti 5 žmonės. Dinamitoriai pabėgo. Atkakus kompanijos perdėtiniam ant atsitikimo vietas, užpūlė jūs straikieriai ir šauniai apkulė.

Darbininkai iszsimanė naują budą privertimui kompanijų, kad iszpildytu jų reikalus. Be abejonės straikieriai visur pradės naudoti dinamito pagalbą.

Nelaimė ant gelžkelio.

Netoli Rochester, N. Y. važiuojant ekskursiniais trukiui ir užsisukant ant Rosenbaurs kampo iszszoko 3 vagonai isz vėzių, kurių vienas apvirto ir susimuszė, isz ko 2 keleiviai galą gavo, 12 sunkiai o 50 lengviaus sužeisti tapo.

Lenkiskas milijonierius numirė.

Praėjusę sanvaitę Chicagoje numirė lenkiskas kun. V. Barzynskis, visų apszauktas milijonieriumi. Buvo tai vienas isz turtingiausių kuningų Amerikoje. Pasakoja, kad Chicagoje jis isz vienos skolo se nugrimzdusios bažnyčios padaręs gelžkeliui staciją ir taip savo piningus neprazudęs.

Anti-imperialistų Lyga.

Užsigėidus Amerikai pasiplėszti svetimų krasztų pagal budą Europos valdonų, ypatingai užgrėbimas per dabartinę karę salų Pilipinų, susitvėrė anti-imperialistų lygą, kurios centr. kom. yra Bostone, kuris kviečia visus laisvę mylinczius žmones protestuoti priešzai dabartinę karę su pilipiniecziiais kuri apdengia su jūdžiausia gėda visą Ameriką ir laisvę mylinczius žmones. Prie tos Lygos yra prisirasziusių jau daug tukstanczių draugų.

Dvi partijos.

Chicagos lietuviai dabar pasidalino į dvi partijas. Viena partija reikalauja rokundų nū kun. Krawczuno, antroji gi kelia protestus priešzais bedievius, nekatalikus, prakeiktą Szliupą ir Olszewskį. Szeszios draugystės vienodai nutarė reikalauti nū kun. Krawczuno, ant ko jis suvartojo \$67,119, 00. Szitą klausimą kun. ir jo szalininkai visai neklūdo. Draugystės nutarė praszyti vyskupo geresnio kuningo. Kuningas už tai tų 6 draugyszių sąnarius iszmetė isz parapijos ir nepriima nei prie isz pažinties. — Taip eina visiems parapijų ir kuningų szelpėjams. Dūk, dūk ir dūk, bet kur tas dingsta, tai sziuksztul!

Iszaiszkinimas vieno stebuklo.

Žinote isz Raszto Szvento, kad už tai, kad Egipto faraonas nenorėjo paliūsūti kankinamų zydu, ant maldos Maziesziaus Dievas ant viso Egipto užleido bausmes. Viena isz tų bausmių buvo: „kad vandens pavirto į kraują, žuvys jūse iszmirė, vandū pastojo dvokiancziu, kad net isztroszkę gyvūliai ir žmonės gerti negalėjo. Buvo kraujas visoje Egipto zemėje“ — sako Rasztas Szven-

tas. Toki atsitikimai vienok ne tikt Egipte laike faraonų buvo, bet pasitaiko jie ir dabar, tikt dabar mokslincziai netiki į stebuklus, todėl jie stengiasi surasti priezastis kiekvieno apsireiszkimio ir tas jiems tankiausiai pasiseka. Sztai pabaigoje pereitų metų, Rugsėjo ir Spalių mėnesiūse, gyventojai Islandijos su iszgzaszčiu užtėmyjo, kad vandū vienoje jurių užtakoje pavirto į kraują, tai gi pasirodė raudonu ir buvo taip sutersztas ir nepermatomas, kad nuskendusių daiktų ant pusės pėdos giliai visai jau nebuvo matyti, nors paprastai jurių vandū labiaus permatomas už upių vandenį. Prie tos užtakos isz vandens kilo toksai nepakencziamas dvokas, kad prie jos negalima buvo paisiartinti, o vilnys iszmetė ant kranto neiszpasakytą daugybę negyvų žuvių, vėzių ir kitokių jurių sutvėrimų, kurie patekė į sutersztą vandenį, jame galą rado. Raudonas vandū buvo ne tikt ant didelio jurių ploto, užimanczio daugybę ketvirtainių mylių, bet taipogi įtakose visų į jures tekanzių prėsco vandens upių. Tai gi mat czia buvo visai taip kaip aūmet Egipte.

Tasai apsireiszkimas, teisybė, iszgzazdino tų krasztų Islandijos gyventojus, nes ir jie palaikė tą už Dievo bausmę, bet ne nugazdino mokslinczių, kurie psiryzo susekti, kokios priezastys gimdo tą apsireiszkimą. Jie isztyrė, kad raudona vandenų parva paeina nū prisiveisusių jame vandeninių smulkių augmenėlių isz mokslinczių vadinamų, peridinium veislės; taip antai kaip prudūse Lietuvoje žalią vandenų parvą gimdo maurai; jeigu jų nors truputis patenka į vandenį, jame greitai prisiveisia. Puvanti tie augmenėliai platino aną smarvę, užnūdino vandenį, kuriūse nei joki gyvi sutvėrimai augsztesnių veislių gyvenanti negalėjo. Isz senų islan-

diszkų kronikų matyt, kad panaszus apsireiszkimas tos salos pakrantėse buvo 1649 m. Musų gi laikūse užtėmyjo jį garsus angliskas mokslinczius Darwin pietinės Amerikos pakrantėse, į pietus nū miesto Valparaiso, o Carter matė tą patį Rytinių Indijų pakrantėse, aplinkinėse miesto Bombay.

(Isz „Lietuvos“.)

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje.

Minersville, Pa. Panedėlyje, 1 d. Geguzio, buvo pas mas susirinkimas Blaivystės Draugystės. Po prakalbų tapo užmanyta, kad susirinkusieji pagal iszteklių sumestu kiek ant perstatymo liet. raszliavos Paryziaus parodoje. Tasai užmanymas rado abelną pritirimą, bet kaip nusidavė. P. Draugelis užprotestavojo priešz tokią mesliavą, nurodydams jos nereikalingumą tūmi, kad vietinės draugystės keta po kiek paaukauti ir dėlto mesliavų nereikia. Ir paklausė jo susirinkusieji!

Toluca, Ill. Balandzio 29 dieną važiavo ekskursinis trukis į Chicago. Esant pigiai kelionei, o turėdamas keletą reikalų, važiavau ir asz su tūmi trukiu. Nuvykus Chicago teko nueiti ant susirinkimo katalikiszku draugyszių liuk reikalų kuningo. Didesnė pusė susirinkusių buvo labai ant kojų apsilypė ir galvas laikė tai ant szalies tai ant krutinės nukorę, ir kada reikėjo ginti garbę kuningo, tai už ją rėkė kiek kas iszgalėjo. Aiszku, kad tasai rėksmas buvo „extra“ uzorderiūtas. Blai viejie reikalavo nū kun. rokundų. Vienas, turbut neorderiūtas, negavo balso ir jam pasitraukus į szalį tūjaus pradėjo rėkti isz visos gerklės „musza mane, Lukoszius, musza!“ Atbėgę policijantai atėmė nabagai antru kart balsą.

Ant rytojaus, nedėlioje, 30 Balandžio, kuningas pasakė puikų pamokslą su paveikslais apie šventą tikėjimą ir kunigus, kurie turi elgtis kaip gospadinė išsvirusi kisielių. „Šeimyna iki socziai privalgiusi kisieliaus prie stalo, su skausztais dar. eina pūdo gramdytu; gospadinė supykusi griebiasi samezio ir kala pūdlaižiams į kaktas“. Taip ir jis padarę su parapijos kasalaižiais. Paskiaus pradėjo su pirsztu rodyti į tulas ypatas sakdamas: „sztai, ve žiopso, o paskui išžęs pasakoja ką kun. ant pamokslb sakė“. Po šventimų buvo parapijos susirinkimas, pas duris stovėjo 4 policijantai ir neleido tūs į salę, kokius, neva, komitetas parodė, kad jie ermyderį ateina kelti tiktai. Ant parapijos susirinkimo negalėjau pributi, turėdamas grįžti atgal. Bet atsiminimas apie pamokslą kas kartas mane prajūkina. Bažnyčia kaip teatras už desziunktą, tiktai aktorių permažai.

Devynioliktas amžis jau baigiasi, o mūsų broliai dar kudikiais tebeyra. *Svečias.*

Scranton, Pa. Dėl apvaikčiojimo 1 d. Gegužio darbininkų šventės czionyksztė kūpa Socialistų laikė tos dienos vakare, visatiną susirinkimą, kurį aplankė pusėtinai skaitlus lietuvių. Anglizkai kalbėjo J. Gray, o lietuviszkai R. Kuncmonas, V. Dilionis, ir D-ras Szliupas. Vargai darbininkiskos lūmos buvo apsvarstomi kaip senovėje, taip pat ir mūsų gadynėje, ir kalbėtojai nurodė, kad tiktai vargūliams į sužinę savo bėdingumo parėjus ir rankas pasidavus bus galima nelemtą alinimą kaip protiszką, taip ekonomiszkai polytikiszką prasza-
linti. Galiaus ant Dr. Szliupo įneszimo tapė kolektavota dėl pagalbos Lietuvos isztremtiems siems per Maskolijos vyria-

sybe, ir tapė surinkta \$1,54. Vėliaus dar kareivis Ant. Sujeta pridėjo 30 c.; isz viso pasidarė \$1,84, kurius prisiuncziū į „Vienybės“ redakciją.

Szl.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Rementės ant mislių, perkratinėjant užmanymus ir jų rietėjimą, žiurint į pasekmingumą arba nepasekmingumą, visai p mastome, visai p kraipome, rodas vieni kitiems bile kame dūdami, ir žodžiu kalbant: visgi taip ar kitaip, žengiamė pirmyn.

Kad mūsų žingsniai susitinka su kėblumu ant saviszko tako, nėra ką tam dyvyti, nes nėra kelionės kad viezai keliaujant bent kas nerastų kliuties trukdanczios kelią.

Mūsų „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“ rods su visai lengvcms iszligoms užgimus naujoje tėvynėje, susitiko ant pirmo žingsnio pilnai nemalonius smugius, kurie „Garse“ ir kitūse laikraszcziūse kaip su lazda į labonį įkunytojams dr. kirto. Pradėtojams zengti su niekūmi nekaltais mieriais, žingsniai pirmybės net buvo sugraudinanti, kad sakau, gavus per lobonį reikėjo mislyti: „Ar-gi jau tikrai, ir gal užkereta mus tauta, kad užmanymai, nei žolynas tik iszdygęs, užgautas audros tur greitai apvysti, nykti ir nukristi?“ Reikėjo mislyti, kad mūsų straipsniai ginantieji dr. mierius bus tikt žirniai berti į sieną, bet ne, atsimuszė, jie į tautiecių szirdis ir rado pritariamą, kas mums suteikė energiją.

Ant pat pradzių, kaip žinome varginga mus kasa, dar neužsimokėjus nė už vieną knygele, krito ant aukuro prazuties, na ir tada jau rankas kūne pradėtą nuleisti žemyn, ir tikt su pagalba suprantanczių tautiecių likomės vėla susistiprinime, ir darbas užma-

nytas nenyksta, bet bujoja nei kudikis savo pradiniame gyvenime.

Szirdingą padėkavonę su dedame mus jaunam darbininkui ant tautiszkos dirvos p. Paltanaviczini už paaukavimą padirbto jo rankomis vakarais puikaus laikrodžio, kurs atneszė ne menką draugystei sustiprinimą.

Paaukavimas taip svarbaus darbo dėl labo visūmeniszko yra szviesum spinduliu paraginimo kitų lietuvių prie szelpimo tautiszky reikalų nors su 60 centų ant metų.

Dabar mūsų svarbus reikalai stovi ant žingsnio vėl pirmyn.

Spaudoje butų buvusi knygutė jau gatava, bet užsimačius tuloms kūpoms literatiszko komiteto neatėjus rinkimams, knygutė užsivilko ne atspausta.

Perstatytus kandidatus nevisus priimta; p. Montvilą tu los kūpos atmetė neparodant priezasties. Montvila iszke-
liavo į Europą.

Kūpa Union City perstatė p. J. Kazakeviczių vieton Montvilo, bet iki sziol nieks Kazakevicziui nepritarė, todėl ir patikrinti negalima. Lit. komitete pasilieka tiktai p. Senkus su Stagaru, bet nežinome kodėl ant praszymo per organą ar apsiima, neatsiszaukė, per laiszką taipogi ne.

Tai gi pagal nutarimą Union City kūpos ir kitų, praneszant, kad paskubinti spaudimą knygelės ir nevilkinti, padavėme kū skubiausiai literatiszkom komitetui dėl perziurėjimo ir praszėme literatiszko komiteto pp. Senkaus ir V. Stagaro, kad teiktusi atsiszaukti ar apsiima ar ne? jeib apsiima tai ant ateinanczio laikro praszysime lit komiteto idant pasirupintų apie rankraszczius dėl draugystės.

Dar vėla yra neužbaigtas užmanymas seimo. Kartą buvo „Vienybės“ minėtas klau-

simas. Ar-gi tikrai pritaikisime delegatus tūs paczius į „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ seimą kurie bus delegatais „Susivienyjimo“? Jeigu negalėtumėm taip pritaikinti, tai negalima butų seimas daryti dėlei stokos delegatams kasztų kelionės. Toki delegatai, žinoma, turi pasirengti beveik ant visos sanvaitės, nes „Susivienyjimo“ seimas jokiū budu negali užsibaigti be 3 dienų o gal ir daugiau, o pridėtant seimą „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ tai su kelione užimtu visą sanvaitę. Tai gi tokį seimą atlikti, nereikia rokūti už lengvą daiktą.

Jeigu neatidėtumėm rinkimus centr. kom. ant seimo, tai jau butų laikas dar rinkti centr. komitetą per balsavimą padūtą organe.

Apie kandidatus reikėtų isz dalies jau pajudinti mislis: ką perstatysime ir kokius rinksime.

Neužmirszkime, kad esti gana neparanku komitetui esancziam toli nū vienas kito. Atsitinka, kad gana greitai galima butų bent reikalą atlikti, o per gromatas trukdosi; jeigu galima butų, pritaikinti, vertėtų viename mieste prezidentą ir sekretorių iszrinkti.

Neužmirszkime, kad ateitėje „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“, pajiegs atlikti gana svarbius veikalus; jį galės iszleisti ne mažas brosziorėles, bet ir dideles knygas, kurių pavienis žmogus niekados nenor apsiimt.

Sztai tapo atspausta tikt viena dalis knygos po vardu „Pojata dukte Lizdeikos arba Lietuvių 14 szimtmetyje“ o kad nepajiegtė regis pradėtojai to darbo, tad kita dalis pasiliko neatspaudinta, ir pirmoji dalis be užbaigos neturi atskanczios vertės.

Pojata, yra rasztelis gana gerai nudūtas, skaitymas ten ramus senam, ramus ir geistinas jaunam, nes telpa dalis ir romansų sumaisztų su istorija.

Gailu, kad „Pojata“ likosi per tūs paczius pradėtojus neuzbaigta ir antra, kad vertėjas isz lenkiskos kalbos nekuriūs daiktus kitaip perkale. Rasi ten, kad kito daikto skaitytojas prascziokėlis suvis nesupras.

Nezine kodėl vertėjas apmainė vardą P o j a t a ant Pajautos? Ar gi gal buti, kad vardas merginai buvo dūtas nū žodžio pajautimas ar pajauta?

Tai gi dar tos gana malonios knygos užbaigta likosi neatspausta, ir ne žinia ar galima tikėtis, kad pavienys kas užsinorės ją dabaigti? Tai gi ne tikt tokią Pojata vargas pavienėms ypatoms dūti spaudon, bet ir kitas naudingas knygas, kurias pajiega sujungta tikt draugiszkai gali iszleisti.

Tai gi matydami kokią naudą ateitėje gali atneszti mūsų tautai sz draugystė kaipo tautiszką viltis, turime dar iszlaiko pamislyti gerai apie kandidatus, kurie budami vadovais vestu reikalus pagal pirmus draugystės mierius, tada nebus jokių papiktinimų ir trusas dar geros valės lietuvių atnesz gausingą vaisių mūsų tautai.

Asz nū tolesnės urėdystės atsisakau, baigiu savo tarnystę tikt iki naujų rinkimų.

Geriaus butų, asz mislyju, kad mūsų draugystė seimo da nedarytų, nes seimas padarytų tiktai nereikalingų kasztų.

Ant prezidento perstatau p. Szerną „Lietuvos“ redaktorių ir tikiu, kad p. Szernas dėl visūmenės labo priims tajj urėdą. Kasierius taip gi atsiskoko, nors luketina, kad liktusi tas pats. Sekretorių jeib negalima butų rasti tame mieste kur prezidentas, tai geriausiai kad liktusi tas pats.

T. Astramskas.

Gūd. Tautiečiai ir Draugai „Tėvynės Mylėtojų Draug.“

Artinasi Liepos mėn., artinasi vakacija mūsų mokyklos. Pabaigoje Birzelio — reiks man apleisti szią vietą mažiause ant dviejų mėnesių, o kur tą laikę pasiseks praleist, tai da sziądien nėra zinios. Pertai norint da nėra pakeltas klausimas rinkimo — asz priverstas atsiszaukti į jus, praszdamas idant pasiskubintūmet iszsirinkt mano ipėdinį, kuris jumis su naujoms spēkoms patarnaus ant toliaus. Centr. kasierius I. J. Grieszius, St. Ann's Academy, 153 E. 76-th str. New York City.

Prisiraszė prie Union City Conn. „T. M. D.“ kūpos szie draugai:

397 Jur. Orinjkaitis	-60
398 Jon. Jaksztys	-60
399 Jon. Baltruszaitis	-10
400 Jūz. Povilaitis	-60
401 Pr. Karbauskas	-60
402 Jon. Sliesoraitis	-60
403 Kaz. Szesztokas	-30
404 Jūz. Baltruszaitis	-60
405 Mar. Geleželė	-60
406 Aug. Grieszius	-60

Uzsimekėjo metinę (1899)

P. Antanaitis	-60
Pr. Meisztas	-60
V. Geležunas	-60
Jūz. Micekyczia	-40
K. Rakuszauskas	-60
J. Bekeraitis	-60

Viso \$8,60

407 T. Szmulksztys	
Shenandoah, Pa.	-25
408 R. Gaubas Traverse City,	1—
409 A. Misuta Waterbury	-60
410 P. Žarnauskas „ „	-60
V. Segevczia „ „ už 99m.	-60
„T. M. Dr.“ Centr. sekret.	
M. J. Damijonaitis,	

Lietuviai isz New Haven, Conn. paaukavo „T. M. D.“

Barbora Szimkeviciene	10c.
P. Kontowtienė	5c.
Agota Mantvidziute	5c.
Jūzas Bila	25c.
Jūzas Andriukaitis	5c.
Petras Skrinskis	5c.
Jonas Savickas	5c.

Pranas Czimeris
Jonas Stepanaitis
Petras Jazukevicius
Baltrus Prapesztis
Jonas Diezmonas
Simanas Macaitis
Jurgis Savickas
Jūzas Skrinskis
Selvestras Saviskas
Kazimeras Jankus
Mikolas Markunas
Adomas Ambrozevicia
Domininkas Majauckas
Pranas Girkus
Masztauckas
Robertas Manumaitis
Mikolas Gribauskas
Antanas Kazlauskas
Jūzas Gecius
Pranas Szimkevicius
Jūzas Astrauckas
Antanas Kontowt
M. B. D.

Labu \$2,00

Du doleriai yra tai menkutė auka, bet nusitikim, kad tokių aukų bus keletas per metus ir tokiu budu prisidėsim ir mes su savo piningėliu prie abelno tautiszko reikalo. Toliaus surinksime daugiau. Kad visose vietose mūsų broliai suprastu „T. M. D.“ naudą ir visi bei visur prie jos prisidėtu. M. B. D.

Vilius Tell.

Ne prozalį bus skaitytojams patirti trumpame suglaudime apie Vilių Tell, po kuriūmi tai vardu dabar talpiname „Vienybėje“ dramą, pirmiausiai vokiszkai paraszytą, garsaus ant visos pasaulės rasztininko, Friedrich von Schiller, kurio szis veikalas kaip ir kiti jo rasztai yra iszversti ir atspausdinti visose civilizėtose kalbose. Jo drama, „Vilius Tell“ szj metą tapo atspausta jau net ir turkiszkioje kalboje, apie ką praskambėjo aidas per visą svieta, kada pasirodė ir lietuviszkas vertimas, niekas nei žodeliu neprisiminė. Daugelis yra visokių rasztų apie Vilių Tell. Vieni

1c. stengiasi darodyti, kad tas vis
5c. kas yra tiktai pasakos arba
5c. mytai, tikrybėje to nebuve;
5c. kiti vėl iszvadžioja kad tikrai
5c. viskas buvo, kaip istorija pa-
3c. rodo. Kad tas yra tiesa, ga-
5c. lima daleisti tūmi, kad 1380
5c. metūse, apie 30 metų po Tell'io
5c. myriui, tapo pastatyta jam
5c. ant atminties koplyczia, kuri
5c. ir sziądien dar stovi bei yra
5c. aplankoma nū Szveicarijos
5c. gyventojų, ant atminimo, kad
5c. toje vietoje iszszkoko Tell'is isz
5c. valtės, kurioje Gessleris jį ga-
10c. benosi į savo pilį kankinimui,
5c. ir kad tūmi laiku Tell'is buvo
5c. pirmasis, kurs davė gandą su-
5c. kėlimui gyventojų, kad iszvy-
5c. ti slogintojus isz savo tėvynės,
10c. užmūszdamas Gesslerį.

Sztai kaip rodo istorija apie pradzią Szveicarijos susivieny-
jimo, kada ją baisiai slogino
Austrijos karalius Albertas
I, kuris stengėsi pasisavinti 3
pavietus: Uri, Szvic ir Un-
tervalden, kur ant pavieto Uri
pastatė Gesslerį kaipo savo
vietininką, o kuriame tai pa-
viete gyveno ir Tell. Pra-
dzioje 14 szimtmečio taip jau
įkirėjo gyventojams tasai pris-
paudimas, ir jie padarė sūkal-
bį isz jo iszsiliū-ūti.

Gessleris valdė pavietą (kan-
toną) Uri. Jisai buvo labai
nūzmus ir dideliai spaudė
ir persekiojo žmones. Kaip
dabar, taip ir tada szveicarai
neisztekdamo savo dūnos. Ją
jie gaudavo isz Italijos, kuri
yra už kalnų į pietus. Kelias
į Italiją (Valakus) buvo tikt
vienas ir tai labai siauras.
Gessleris pastatė ant to kelio
stiprią pilį su savo kareiviais.
Pilį tą szveicarai praminę
„Uri'o prispaudimu“, nes ji
uzstojė kelią nū dūnos. Da-
bar vietininkas lengvai galėjo
įveikti Uri'o gyventojus. Ga-
lėjo, kada tik norėjo badą pa-
daryti. Bet negana to, jis dar
daug kitokių persekiojimų ant
žmonių pramanė. Kentė, ken-
tė nelaimingi žmonės, ant galo
kantrumas jų iszsėkė.

Vieną tamsią naktį lygumoj' isz visų pusių apsuptoje kalnais, ant kranto ežero susirin ko 33 szveicarai. Tai buvo gyventojai trijų girinių kantonų — Szvic'o, Uri'o ir Untervalden'o. Ko-gi jie susirinko czionai? Atėjo jie czionai prisiekti priesz Dievą, jog nū tos dienos visi jie bus kaip broliai tarp savęs, jog tvirtai stovės viens už kitą, už savo tėvynę ir savo tiesas, jog nė viens neiszdūs kitų savo prispaudėjams.

Vieną dieną Uri'o gyventojai pamatė ant lygumos, kur daug žmonių praeidavo, ant stiebo kepurę užmautą. Tai liepė padaryti Gessleris. Pradėjo žmonės rinktis pasiziūrėti, kas isz to bus. Tada Gessler'io tarnas garsiai jiems apskelbė: „vieszpats mano maloningas sztai ką liepė jums prisakyti. Užtėmyjęs, kad jūs nelabai gūdojat jo mylistą ir jo tikrus tarnus, jisai nori pamokinti, kaip reik apseiti su savo perdetiniais. Tai-gi liepia szitai kepurei dūti tokią pat garbę, kaip ir jo paties mylistai: praeinant pro szitą vietą reikia kepurę nusiimti ir žemai, pasilenkti. Kas to nepadarys, bus nužudytas!“

Dyvai darėsi Uri'o gyventojams, iszgirdus szitą naują Gesslerio iszmislą. Kiti pradėjo net jūktis ir besitycziodami žemai lenkėsi priesz Gesslerio kepurę. Bet neuž ilgo pamatė, kad tai ne jūakai. Lyguma, kur pirma gana daug budavo žmonių, staigu visiszkai tusczia pasidarė. Kiekvienas užlankoms apeidavo tą vietą, kad tikt nereiktų žemintis priesz tą Gesslerio baidyklą; sargai-gi stovėjo ir žiūrėjo, kas darosi aplink.

Bet sztai jie pamatė beei nant keliu žmogų su vaiku. Tai buvo Vilius Tell'is, netoly mo kaimo gyventojas. Su kilpine ir vilycziomis savo jisai drąsiai nuėjo per lygumą, tartum nieko neuztėmydamas.

Priėjo arti stiebo ir nė nezviltėrėjęs ant kepurės, kalba sau su sunum eidami.

— „Tell'i, mes tavę suimam!“ — suriko sargai.

— „Už ką? ar asz ką pikto padariau?“ — ramiai atsakė jisai.

— „Nesigink, Tell'i, tu pats labai gerai zinai savo kaltę ir kokia kora už tai. Mes tavę turime suimti“, — sakė Gesslerio sargai.

Tell'is nė nesigynė. Per daug teisingas ir perdrąsus jisai buvo, ir negalėjo sumelūti. Girdėjo jisai Gesslerio paliepi mą, bet vis gi nenorėjo dūtis suimti. Prasidėjo ginczas ir barnis tarp Tell'io ir sargų. Ant riksmo suėjo daug žmonių. Jie reikalavo, kad Tell'į paleistų. Sargai nenorėjo. Jau gal būtų prasidėję peszty nės, ale pamatė patį Gesslerį atjojant. Tūjau visi nutilo, o kiti da-gi pabėgo.

Risczia prijėjo galingas Gessler'is prie tos vietos ir smarkiai uzriko: „Ko czia rekiat?“ Viską patyręs Gessler'is pasakė: „A, tai tu neklau sai mano prisakymų ir dar nesidūdi paimti? Tai-gi visi dar bar pamato, kas tai yra prieszintis mano valiai! Tell'i, tu užipelnei smerczio korą už savo statumą ir nepaklusnumą. Atsisveiky su gyvascziu; tu turi numirt!“

— „Vajė!“ kone vienu balsu suszuko, persigandę žmonės. Tell'is iszbales stovėjo, o jo mažas sunus garsiai verkė besiglausdamas prie tėvo. Sztai isz kruvos žmonių iszėjo kuningas ir žemai nusilenkęs priėjo prie Gesslerio. Praszė jisai Gesslerio kad nedarytu tokios nūdėmės. Keli drąsesni ir-gi pradėjo melsti, Gesslerio kad neuzduty gero žmogaus.

— „Na, Tell'i, o tu nieko negali pasakyti ant iszsiteisimimo, gal nori ko praszyti nū manęs?“ — pratarė Gessler'is. Bet Tell'is tylėjo.

— „Sunelis tavo tur buti

tavę labai myli ir tu ji taipogi? Del jo asz tav gyvastj dovanoju. Bet va ką tiktai: asz girdėjau, kad tu geriausiai už visus moki szauti, asz labai norėcziau pats savo akimis pamatyti, ar tai teisybė. Liepsiu padėti ant vaiko galvos obūlj ir per 120 žingsnių, jei numuszė nū galvos ji isz pirmo karto, tai dovanosiu tav gyvastj!“

Visi kūne apmirė, iszgirdę tokį nezmogiszką daiktą. Tell'is isz piktumo stacziai atsisakė nū Gesslerio malonės. Bet jo sunus pradėjo praszyti, kad szautų. Kiti aplinkiniai ir gi meldė Tell'io pasigailėti savo paczios ir sunaus, kurie pasiliks naszlaicziais jam prazuvus. Ant galo Tell'is sutiko iszpildyti, ką Gessleris reikalavo. Karsztai pasimeldęs su savo sunumi iszsiēmė dvi vilyczias. Vieną ant kilpinės uzdėjo, o kitą už anczić užsikiszo. Pabucziaavo savo sunelį ir atsistojė ant paskirtos vietos. Sargai nuvedė vaiką už 120 žingsnių, ir pastatė po aužūlu, o ant galvos uzdėjo obūlj. Tell'is da sykį bandė permelsti kad atleistų jį nū tokio baisaus darbo. Bet szis nė klausyti nenorėjo. Ką gi darysi! Tell'is pradėjo rengtis szauti. Jis pasiszlūstė akis ir pradėjo taikyti. Visi tartum apmirė... Szvilptelėjo vilyczia ir Tell'is pargrinvo ant žemės, nieko nematyt kas pasidarė, bet dziaugsmingi riksmi ir sunaus bucziavimai prikėlė jį isz apalpimo. Vaikas apkabindamas tėvą rodė obūlj, — per patį vidurį jo buvo perlindusi ir uzsilaičius vilyczia. Visi neiczpāsakytai dziaugėsi. Tiktai vienas Gessler'is buvo apsiniaukęs ir piktas.

— „Teisybę sakė žmonės, kad tu geras szaudytojas, ale pasakyk man, kam tu iszsiēmei dvi vilyczias? Juk asz tav sakiau, kad turi isz pirmo sykio pataikyti?“

Isz pradzių nenorėjo Tell'is sakyti, ant galo perpykęs pasakė: „antra vilyczia — tai tav buvo; kad bucziau nepataikęs į obūlj, tai į tavo szirdį tikrai jau bucziau pataikęs“.

— „Ar girdėjot?“ — suriko nesavu balsu Gessler'is į savo kareivius. — „Suriszkit tą piktadėjį! asz iszturėsiu savo zodį ir dovanosiu jam gyvastj, ale užtai jis laisvės neturės ir kalinyje sukirmis“.

Suriszto Tell'į ir nusivežė į kitą pusę ežero. Ten buvo Gessler'io pilis ir baudimo namai arba kalyns.

Jau buvo įplaukę į vidurį ežero, kaip prasidėjo audra. Užėjo vėjas, pakilo vilnys ir pradėjo mėtyti visas puses Gessler'io laivą. Irklininkai dirbo isz visų spēkų, idant vilnys neapverstų laivo ir nesumusztų į kyszanczias ūlas. Bet niekaip negalėjo priplaukti prie kraszto. Audra tūm tarpu augte augo. Galingasis Gessler'is drebėjo isz baimės, iszblyszkes ir persigandęs jis ant galo pradėjo praszyti Tell, kad gelbėtu jįs.

— „Visi sako, kad tu taipogi geriausiai už kitus moki ir laivą valdyti“ — pradėjo szvelniai Gessler'is jį kalbinti, — ar sutinki mus gelbėti ir privaryti prie kraszto?“

— „Su Dievo padėjimu asz pabandysiu“, — atsakė Tell'is.

— „Iszriszkit jį“ — suriko Gessler'is. — Pasiraivė iszrisztas Tell'is ir nejutoms užsimetė kilpą ir vilyczias ant peczių. Emė paskui styrą į rankas. Valandėlę dairėsi į szalis ir prisimerkęs žiūrėjo per ukus į vilnį, ar nematyt kur kranto. Nors kiti nieko negalėjo jžiūrėti, vienok pripratusios Tell'io akys greitai permanė, kokioje vietoje jų laivas ir kur geriausiai pakreipti jį. Garsiai jis paliepė irti ir pakreipė laivą prie ūlos. Prisiartinus laivui prie jos Tell'is paleido staiga styrą isz rankų ir vienu szūliu užszoko ant kranto, o laivą

taip smarkiai paspyrė koja, jog vėl ji pagriūtė vilnys. Tell'is-gi išnyko krumfise.

Gessler'is vienok nepražuvo vilnise ežero. Jam pasisekė su savo žmonėmis ir irkliais prisiiirti prie kraszto. Bet Tell'is palaukė jo už krumų ir ant vietos partiesė prispaudė ji žmonių, išlipusį ant kranto. Žinia apie tai, kaip žaibas perlėkė per Uri'o kalnus ir kaimus. Gessler'io tarnai suvisai nežinojo ką daryti.

Gessler'io užmuszimas tai buvo pirmutinis ženklas sukylimo. Pilis „Urio prispaudimas“ buvo su griauta susirinkusių gyventojų to kantono. Paskui gyventojai kitų kantonų taip pat padarė ir su savo vietininkais. Ant naujų metų anksti iš ryto — pasakojo žmonės — nuėjo apie 20 ukininkų ir pasakė, kad jie nori pagal pripratimą vietininkui dovanas dūti. Vietininkas liepė įleisti jūs pilin, o pats pradėjo rengtis. Kaip tik jūs įleido į pilies kiemą, tūjaus vienas užtrūbyjo ant ragelio, — visi jie išsiėmė iš anezių geležinius durklius ir užsimovė ant savo lazdu. Iš girios atbėgo da 30 ukininkų, kurie tyczia tenai laukė. Vietininko kareiviai iš netyčių užklupti nė nesiprieszino ir visi davėsi suriszti. Ukininkai nenorėjo kraujo pralieti. Viens rodyjo užmuszt vietininką, bet kiti nedavė. „Nuvesim mes jūs geriaus ant rubežiaus mūsų zemės; tegul tenai prisieks, kad niekados negrįsz jie į mūsų tėvynę!“ Taip visi sutarė ir taip padarė. — Treczias girinis kantonas padarė taip pat.

Tokiū budu pasidarė susivienijimas trijų laisvų kantonų. Paskui prie jų prisidėjo ir kiti kantonai.

Austrijos karalius baisiai perpyko, išzgirdęs, ką Szveicarijos gyventojai su vietininkais padarė. Kelis sykius ir jo įpėdiniai su kareivių galy-

bėmis mėgino szveicarus už tai pamokinti, bet jie drąsiai sutikdavo tas kariumenes tarpkalnėse ir sumuszdavo jas.

Tell'is kovojo už laisvę savo szalies kartu su kitais gyventojais. Savo gyvenimą užbaigė 1350 metų begelbėdamas skestantį vaiką patvinius upei Schachen, kurioje pats prigėrė. Nū to tai laiko, jau 600 metų, kaip pasidžiaugia visatina laisve Szveicarijos gyventojai. Jie negeidžia svetimų szalių užgrėbimo, bet saugoja ir savo tėvynę, kad kas neužgrėbtų ir dėlto visi gyvena brolystėje, sutikime ir lygybėje. Tegul kas pamėgintu ant jų užpulti, visi kaip vienas sukiltu, pasirengę yra numirti apgynime savo tėvynės ir laisvės.

* * *
Kada mes lietuviai taip padarysime? Kada išzguisime visokius maskolizkus Gesslerius iš savo nuvargintos tėvynės?

Be kalbos.

(Apybaka pagal Vl. Korolenko)
Sutaisė D. Ilgakojis.

(Tąsa.)

O Amerika, sako, szalis gera. Jeigu jau Karklyno klausė, ką jisai renka į prezidentus, tai ką ten nepadarys kiti gudresni ir geresni už Karklyną.

Bet ar mažai kas ką szneka. Pakalbėjo, pakalbėjo ir nutilo. Gal jau ir užmirszo ir aria toliaus savo zemės plotelį, — o gal dar iki szioliai tebeszneka? Bet vis gi atsirado czia du ir tokių žmonių, kurie ne mėgsta daug kalbėti, pakol nepadarys. Pamislyjo, sujudino savo smegenis ir pradėjo tylomis par-davinėti savo pirkezias ir zemę. Pardūti tai, taisybę pasakant, buvo ne daug — ir pabaigė viską sako: vaziusime ir mes su Jūziene Karklyniene, idant jai vienai nebutu baisu.

Vienas iš tų dviejų buvo artymas jos: tai buvo jos bro-

lis Motiejus Dyselys, žmogus didelio ugio, pecziai platumo apie sieksnį, rankos kaip grėbliai, galva su geltonais plaukais ir garbiniūta, didumo kaip geras pūdas, tikras lokis iš miszko. O akys ir szirdis — kaip vaiko. Paczios jis dar neturėjo, pirkezia buvo blōga, o zemės tiek, kad jei atsigulti tokiam dideliame žmogui skersai rėzio, tai kojos bus jau ant svetimo rėzio. Kalbėjo mažai, jūkėsi retai, vis buvo užsimastęs ir nuliudęs. Niekados kaimė nelaikė jo už gudrų žmogų, ir tankiai net pasijūkdavo iš jo, gal dėlto, jog budamas pajiegus jis peszėsi labai retai.

Turėjo jisai draugą — Joną Karklyną Dumą. Tas buvo žmogus nedidelio ugio, taipogi neturtingas, bet už tai linksmas, daug kalbantis ir jūkdamas, daug kalbant ir jūkdamas. Patsai buvo sudziuvs, vikrus, plaukai jo stovėjo kaip ežio, akys žibėjo kaip sakalo, liežuvį gi turėjo vikrų, o usus ilgas, nulinkusius žemyn. Niekas jo nelaikė už kvailą, ir jis niekam ne nusileisdavo; bet jeigu, budavo, užkabindavo žodziu, tai vis laikydavosi arcziaus prie Motiejaus, nes buvo gana silpnas ir pesztynėse nei priesz vieną negalėdavo atsiturėti.

Kaip tikt išzgirdo Karklisz kiūse, jog tie du pasirengė keliauti į Ameriką, — tai, kaip ir visiems nesmagu pasidare.

— Ko gi tau, Motiejau, — sako, — rengtis į tokį tolymą krasztą. Tu kvailas, o Jonas silpnas, jus gi ten žąsys sumindzios.

O Motiejus ant to atsako:

— Bus, kaip Dievas dūs. Bet nū sesers ir nū Dumo asz nepasiliksiu.

Taip ir išvaziavo visi trys į tolymą kelionę. Neverta rodosi, apraszinėti, kaip jie perėjo per rubezių ir pervaziavo Vokietiją, nes tas nėra taip sunku. Užteks pasakyti, jog atvaziavo jie į Hamburgą ir ilgai nelaukė, pasiėmė savo

ryszelius, ir nuėjo pas upę ant priep্লাukos, idant dasizinti, kaip reikia keliauti toliaus.

O Hamburgas, vokiszkas miestas, stovi ant didelės upės, ne labai toli nū jurių, ir iš ten eina laivai į visas szalis. Sztaimato mūsų karkliszkiecziai viešoje vietoje ant kranto, — žmonių pilna-pilua, bėga iš visų pusių, skubinas ir stumdosi taip, lyg kad žmogus būtų koksai pagalys, pamestas ant kelio. O nū kranto du nedideliu garlaiviu vis veža žmones ant laivo, nes laivai, plaukenti per jures, stovi viduryje upės, paczioje gilumoje. Mato karkliszkiecziai, jog vienas laivas ruksta, o prie jo tai ir privaziūja garlaiviai. Perlipa ant didžiojo laivo žmonės, perkrauja ryszius ir skrynias, — ir tūjaus vėl grįzta atgal ir vėl prisipildo, ir veža vėl.

Sztai Jonas Dumas, isziūrejęs gerai, pirmas dasiprotėjo:

— Ar žinote, sako, ką asz pasakysiu: tai turi buti laivas į Ameriką plaukiantis, nes labai didelis. Mes kaip tikt ir pataikėme. Motiejau eik į prieszakį.

Pastatė jie moteriszkę su tikietu prieszais, ir nu, stumti ją per žmones. Atstumė iki pat kraszto ir mato, jog jau ten paskutinius priima. Dieve mano, Dieve, kas ten dedasi ant tos priep্লাukos: ir verkia, ir rėkia, ir jūkiasi, ir kibinėjasi, ir barasi ir skarelėms szvaisto. Retas veidas ne nusiminęs, ir visiems akyse blizga aszaros. O visur aplink — svetima kalba skamba, kalba nesuprantama ir baisi, kaip vilnys, ką ten netoli sziukena. Apsisuko mūsų karkliszkiecziams galvos, sutvaksejo szirdys, — akys taip gi isisimeigė į prieszakį, idant kaip nors nepasilikti nū kitų, sziaime kraszte, toje senoje Europoje, kur jie užgimė ir pragyveno pusę savo amziaus.

Motiejui Karklynui ne sun- (Tolesnis traukis ant puslapio 232.)

Vilius Tell

DRAMA PENKIJOSE AKTUOSE.
VOKISKAI PARASĖ

FRIEDRICH von SCHILLER
LIETUVISKAI VERTĖ
VINCAS KAPSAS.

(Tąsą)

Fuerst.

Tai liuosybės kapas.

Gerai sakai.

Stauffacher.

Aš nebereikalo.

Cion atėjau. Neslėpsiu — sunkios mintys
Mane kankina.... Palikau vargus
Namie, randu vargus ir čia. Negalims
Jau daiktas kęst toliau nesvietišką
Tą prispaudimą, kurisai nė gal
Netur. Sveicarai nuo senų laikų
Laisvi gyveno. Mes nepratę esam,
Kad kas su mumis elgtųsi šiurkščiai.
Da šiteip niekad tam krašte nebuvo,
Kaip piemens gano šituos kalnuose.

Fuerst.

Tiesa, perviš! Baronas Attinghausen,
Kurs pamena senovę, sako pats.
Kad teip toliau negalima jau kęsti.

Stauffacher.

Ir Untervaldene negero daug....
Bjaurybė vietininkas, Volfenschiessen
Iš Rosbergo, norėjo paragaut
Užginto vaisiaus ir priversti padia
Baumgarten'o, kur Alzelue gyven.
Tad vyras jam kirviu suskaldė galvą.

Fuerst.

Tai Dievs teisingas nubaudė! Sakai,
Baumgarten? ar jisai ištruko žmogus?

Stauffacher.

Jį žentas tavo šepus perkėlė
Per ežerą, aš užslėpiau pas save....
Jis pasakojo man baisesnį daug
Atsitikimą, nuo kurio ištikro
Sirdis kiekvieno tur kraujais paplukt.

Fuerst. (akylai).

O kas ten buvo?

Stauffacher.

Melchthale, pas Kerną,

Gyvena Enriks Halden, vyras teišus
Ir įtekme turįs bendruos dalykups.

Fuerst.

Visiems jis žinomas. O kas su juo?
Užbaigki!

Stauffacher.

Landenberger jojo sunų

Nubaust norėjo užu kokią tai
Menkutę kaltę ir išjungti liepę
Geriausią žagrę jaučių, o vaikiną
Išpylęs tarnui kailį, pats pabėgo

Fuerst.

Su tėvu kaip yra?

Stauffacher.

Pasišaukė

Jį vietininkas ir pareikalavo
Išluoti sunų tuoj. Po prisiega
Jam teisinosi senis, kad nežino,
Kur yr pabėgėlis. Tada tirons
Ateiti liepė budeliams....

Fuerst. (pašoka ir nor jį vest į kitą pusę).

Tylėki,

Gana!

Stauffacher. (pakolęs balsą).

„Sunaus nėra, tai tu esi!“

Pasakė jis, o budeliai, parmetę
Ant žemės senį, geležim smaila
Akis išdurė....

Fuerst.

Dieve maloningas!

Melchthal. (išbėga).

Akis išdurė?

Stauffacher. (Fuerst'ui, nusistebėjęs).

Kas yr tas vaikinys?

Melchthal. (pastvėręs jį, dručiai už rankos).

Sakai, akis išdurė?

Fuerst.

O, varguolis!

Stauffacher.

Kas jis? (Fuerst duoda jam ženklą).

Ar jo sunus? O Dieve miels!

Melchthal.

Aš teip toli nuo jo!... Akis abidvi?

Fuerst.

Susilaikyk! buk vyru!

Melchthal.

O tai vis

Už mano kaltę, mano darbą!... Aklas!...

Ar suvisai nemato?

Stauffacher.

Suvisai

Sviesos šaltinis išsekė ir saulės

Jau niekad nematys.

Fuerst.

Pasigailek

Jo skausmo!

Melchthal.

Nematys jau niekad! niekad!

(pridengia rankomis veidą ir valandėlę tyli; paskui, atsikreipęs
į vieną ir kitą, kalba per verksmą dusliu balsu.)

Akių šviesa tai dovana dangaus....

Sviesa užlaiko viską, kas tik gyva,

Kiekviens laimingas sutvėrimis.... žolė,

Ir ta linksmai sutinka saulės šviesą.

O jis tur buti amžinoj nakties

Tamsybėje.... Jis nesidžiaugs jau klonių

Žolynais, aušrą tekant neregės....

Numirti menkas daikts, vienok gyventi

Ir neregėt šviesos — o tai yra

Tikra nelaimė!... Ko jums manęs gaila?

Turiu geras akis... bet nė vienos
Duot tėvui negaliu, anė suteikti
Nors spindulį jurių tų šviesių,
Kur man akis užgauna.

Stauffacher.

Da turėsiu

Labiau padidint tavo širdperšį,
Į vietą kad sumažint... Tėvs neteko
Da ir daugiau! Nė vietiniuks nuo jo
Išplėšė viską, lazda tik paliko!
Ir neregys, ir nuogas tur dabar
Nuo vieno eit pas kitą.

Melchthal.

Lazda vieną

Paliko seniui be akių! Jisai
Išplėšė net ir saulės šviesą, turtą
Visatinį kad ir didžiausiųjų
Varguolių. Jau dabar man nekalbėkit,
Kad likčiau, slėpčiausi! Kaip negerai
Aš padariau, žiurėdamas tik savęs,
O tėvą užmirš lams!... Aš palikau
Jo brangią žilą galvą už grebežių
Tironui!... Eisiu... Dabar širdy
Daugiau aš nieko kito nenėšiosiu,
Tiktai atkeršyjiną kruviną.
Einu tenai... Nesulaikys jau niekas...
Nuo vietininko reikalansiu aš,
Akis kad sugražintų mano tėvui...
Surasiu jį visur... jo kraują tur
Palengvint mano skausmą nėpsakytą.

(nori eit.)

Fuerst.

Palauk! O ką gi padarysi jam?
Jis Sarnene tvirtam ramiai sau sėdi
Ir juokias iš rūstybės mus silpnos.

Melchthal.

Kad jis gyventų rūmuose iš ledo
Ant kalno Schreckhorno, ar da augščiau,
Kur Jungfrau nuometu pridengus save...
Pasiėksiu jį. Su dvidešimts tokių,
Kaip aš, drąsių vyrų išuėšiosiu
Jo tvirtumas. O jeigu nieks manęs
Nepriėkys ir jus visi, dėl savo
Namų ir kaiminių, pakišite
Tirono jungui galvas... tai surinksiu
Aš piemenis visus tuos kalnuose.
Ir ten, po liusa da dangaus pastoge,
Kur neašalę da žmogaus jausmai,
Kur širdys sveikos liko, apsakysiu
Baisybę visą.

Stauffacher (Fuerst'ui).

Butų jau pats laiks!...

Bet luktelkim, ik baiseni dalykai...
Melchthal.

Ar da baisiau gal but, jei akys net
Jau savo duobėse neužsibuna?
Ar mes beginkliai? Kam mokinomės
Vartot kilpinį, ar kirviu pataikyt?

Kiekvienas sutvėrimas turi jug
Ginklus valandoje nusiminimo.
Pailsęs briedis stoja ir šunims
Baisius ragus atkreipia; stirna traukia
Į bedugnes medėją; taip romus
Naminis jautis, sutinka kantriai
Apjungti stiprų sprandą, ir tasai,
Ierzintas, ant prišininko šoka
Ir išmeta jį ant ragų augštin.

Fuerst.

Jei valčiai trys žiurėtų teip, kaip mes trys,
Tikrai galėtume šiek tiek įstengt.

Stauffacher.

Kad Uri šaukiasi, o Untervalden
Pagelbą duoda, Svic neužsimiņ
Senų ryšių;

Melchthal.

Turiu aš daug bičiulių

Savam krašte, visi jie paaukaus
Ir gyvastį, ir kraują, jei pagelbą
Turės. O garbus vyrai šios šalies!
Aš jaunas da esmi prie jusų amžiaus
Ir prityrimo, reiktų man tylėt.
Bet nepaniekinkit jus mano rodą,
Kad ir aš jaunas, matęs da mažai.
Kalbėti liepia man ne jaunas kraujas,
Tik sopulio didybė, nuo kurio
Akmuo net sujudėtų. Jus teipos gi
Tėvas ir šeimininkai, patys jus
Norėtumėte jug turėti sunų,
Kuris pagerbtų plaukus jus žitus
Ir gintų jus akis. Nėsisakykit
Pažvelgt ant mus vargų, nors jus pačių
Nenukentė da turtai, anė akys.
Jus pats atsikreipėt nuo Austrijos,
Tai ir ant jus tirono kardas kybo;
Jus lygiai teip kalti, kaip mano tėvs.

Stauffacher (Fuerst'ui).

Sakyk! Aš eisiu paskui.

Fuerst.

Reik patirti,

Baronas Attinghausen ką sakys —
Jo vardas mums pritrauktų daug bičiulių.

Melchthal.

Keno gi garbesni yr kalnuose
Vardai už judviejų? Gražiai jie skamba
Visam krašte ir tarp gyventojų
Vertybę tur. Jus nuo tėvų daug esat
Dorybių paveldėję ir jas pats
Padauginę. Kam reikia mums baronų?
Ar mes vieni be jų nepsėsimė?
Man rodos patys apsigint mokėsim.

Stauffacher.

Baronai da nejaučia vargo to,
Ką mes; da tvanas, kurisai putoja
Žerlumose, nesiekia augštumų.
Vienok tikrai jie neatsakys pagelbos,
Jei bus sukilusi visa šalis. (Toliaus bus)

(Pradžia ant puslapio 229.)

ku buvo prasiskirti sau kelią, ir už kelių minučių Karklynienė jau stovėjo su savo skrynute prie pat tiltelio ir rankose turėjo tikieta. O garlaivis sušvilpė du kartu, storai ir laibai, ir jūdi dumai pradėjo verstis iš kamino, — matyti buvo, jog nori jau plaukti. Pakol karkliszkiečiai apsižvalgė, garlaivis švilpė ir tretį kartą, ir po kojų jų kasžin kas taip smarkiai sudundėjo, kad jie net paszoko ir nenorom pasitraukė atgal. O tame tarpe, koksai tai baisiai didelis vokiečys, kuris už vis daugiausiai bėginėjo prie priplaukos, su išsprogusiomis akimis, visas szlapes nū prakaito, — pamatė Karklynienę, ištraukė iš jos rankų tikieta, pažiūrėjo, įbūko vėl į rankas, — ir nepaspejo karkliszkiečiai apsidairyti, kaip jau ir moteriszke ir jos nedidelis rys elis atsidūr ant garlaivio. Tame laike du kiti matrosai iš sykio pastumė tiltelius, pavertė Dumą, nustumė nū jų Motiejų ir ištraukė tiltelius ant priplaukos. Musų karkliszkiečiai užpūlė ant augszto vokiečio.

— Bijok tu Dievo, žmogau! — rėkė ant jo Dumas, — Czia gi musų tikra sesū, mes taip gi norime vaziūti kartu.

Dumas, zinomas daiktas, sumelavo, norėdamas apgauti vokiečių, vadindamas save tikru broliu Karklynienės, bet kokia jau czia, po szimtu pypkių, melagystė, kad vokiečys nei žodžio nesupranta. O czia jau garlaivis pradeda judintis, o ant garlaivio Karklynienė taip dudūja, kad iš visų vokiszkių balsų jos balsas išsiskiria. Išsiėmę musų karkliszkiečiai, kiek turėjo piningų paėmė į ranką ir, nu, Motiejus vėl dirbti alkunėmis. Vėl atsirado prieszais, iš kur galima buvo užszokti ant garlaivio, ir rodo vokiečiui piningus idant tas nepamisytu, jog jie tris nori vaziūti už vieną bobos ti-

kietą. Dumas dar net paėmė vieną nedidelį piningėlį ir tykia išpriaudė vokiečiui į ranką. Išpriaudė ir patsai dar sušpaudė jam ranką, idant piningas neiszkrūstu, — ir rodo jam ant garlaivio ir ant moteriszkes, kuri tame laike jau pradėjo nustoti balso iš baimės ir verksmo. — — —

Kur tau čzia! Vokiečys piningo neiszmetė ir pasakė dar kasžin ką gana meiliai bet kada musų draugai atsitraukė atgal, idant pasibėgėti ir užszokti ant garlaivio — vokiečys sumerkė dviem matrosams, o tie, matyti, buvo žmonės pripratę; iš karto taip suėmė abudu karkli-zkiečiu kad nebuvo ir kada mislyti apie szokimą.

— Motiejau, Motiejau, — suriko Dumas, — pamėgyk gi tu po savam su jais, — bet tūm laiku abudu atszoko atgal, ir Dumas parvirto, užrietęs kojas augsztyn.

Kada jis atsikėlė — garlaivis jau plaukė, sukdamasis į vidurį upės. Dar pasirodė užvertas Karklynienės veidas ir už minutos — tarp priplaukos ir garlaivio jau buvo rūžas sudrumsto vandens, platumo apie du-tris sieksnius.

Karkliszkiečiai, išszioję skė, akimis paskui garlaivį ir matė, kaip jis priplaukė prie didelio laivo. Neuzilgo ir laivas sukaukė drutu storu balsu ir pamažu pradėjo plaukti. Karkliszkiečiai ką tik ne pradėjo verkti, žiurėdami į tą milžiną, kuris iš po pat jų nosies išvežė nelaimingą moteriszkę į tolimą Ameriką.

Žmonės pradėjo išsziskirstyti, o augsztas vokiečys nusiėmė savo kepurę, nusišzlūstė skarelę savo prakaitūtą veidą, priėjo prie karkliszkiečių ir prasijūkė, padūdamas Motiejui Dyse liui savo ranką. Matyti, žmogus buvo neperblogas: kaip tikt apsisztojo stumdymas, jis visai persimainė ir, matyti, norėjo padėkavoti už dovaną.

— Matai, — sako jam Dumas. — Dabar tu lenkiesi, kaip geras žmogus, bet patsai pamislyk, ką tu su mumis padariai. Tikra sesū išzplaukė viena. Eik sau po velniais!

(Toliaus bus.)

Pajieszkojimai.

Pajieszkau szvogerio bei sesers, Augusto Delkaus ir Jie vos Delkuvienės, paeinanczių iš Kauno gubern. ir pavieto, Naukaimų sodziaus. Kas apie jų žino meldžiu nūszirdžiai praneszti, arba jie patys teiksis atsiszaukti ant szio adreso:

Agota Lendraicziukė

2604 Madison str.

Philadelphia, Pa.

Varpas

literatūros, politikos ir mokslo dvimėnesinis laikrasztis, išleidžiamas jau 11 metai. „Varpas“ yra Lietuvos vadovų aikrasztis ir talpina savyje vien tautiszkius rasztus. „Varpas“ per metus su prisuntimu į Ameriką kasztūja tiktai \$100.

Ukininkas

Lietuvos ukininkų laikrasztis išleidžiamas kas mėnū jau 10 metai. „Ukininkas“ talpina savyje rasztus apie ukę, gyvūlius, jų ligas pamokinimus ukininkams kaip apsisaugoti maskolių valdzios, korespondencijas iš visų Lietuvos krasztų. „Ukininkas“ per metus su prisuntimu į Ameriką kasztūja \$1,00.

Tevynes Sargas

išleidžiamas ketvirtį metai kas mėnesis. Stovi ant sargybos szviesos, tikybos ir kalbos. Dūda priedus knygelėse. Talpina daug žinių iš visų Lietuvos krasztų, labiausiai apie maskoliszkas mokyklas, kuriuos yra lietuviams ant didžiausios iszkados. Prekė \$1,00

Visus tris laikraszčius galima išszirasztyti ant szito adreso:

Herrn Jurgis Lapinas

Tilsit, Ostpr. Germany

Neuzmirszkite apie parodą lietuviszkos raszliavos Paryžiuje, nes nuo to priguli atgavimas musų spaudos (druko).

Temykite.

Daugelis mums atraszo rei kalaudami rodo apie iszsiustus piningus Lietuvon per visokius agentus, labiausiai žydus, kurie siunczia statei į savo kisenių. Tai gi norėdami, kad jusų piningai neprazutu ir greitai daėitu į rankas to kuriam siuncziasi, siuskite per „Vienybės“ redakcija, o greičiausiai apturės. Taipogi mes pardūdame laivakortes ant greičiausių laivų į Hamburgą, Bremen bei Antverpen, kaip ir atgal. Kas nenorite ilgai ant marių plukauti, pirkite laivakortę „Vienybės“ redakcijai o nesigailėsite.

Prisiuncziant piningus ant persiuntimo Lietuvon arba ant laivakortes, uzdekite adresą tokį:

J. J. Pauksztis & Co.

Plymouth, Pa.

Naujas iszradimas del plauku!

Sustabdo pūlimą plaukų nū galvos, ir atauga plaukai, pleiskanų nebuna, ir galvos neskauda, borva plaukų buna daili; iszradimas yra Dr. Brundzo. Katrie dar ne patrotija visai plaukų, tai paskubinkit, o greitą pagelbą gausit; ne tikt dėl vyro, nes ir dėl moterių, merginų ir vaikų; dabar visai maža prekė, toliaus bus labai pakelta. Norintieji persitikrint galit gaut daugybę paliudijimų. Raszydami idėkit markę ant atsakymo. Adresavokit taip:

J. M. Brundza,

71 Broome str.

New York, N. Y.